

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่
อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

Guideline for Community Based Tourism Development: A Case Study
of Rim Nam Chanthaboon Community, Chanthaburi Province

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่
อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

Guideline for Community Based Tourism Development: A Case Study of
Rim Nam Chanthaboon Community, Chanthaburi Province

การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2562

©2563

สุพรรณษา อินสี
สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนกรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่
อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ผู้วิจัย สุพรรณ อินสี

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.ศิวศักดิ์ ปานสุขุม)

ผู้เชี่ยวชาญ

(ดร.ภูเกริก บัวสอน)

(อาจารย์ วิรัตน์ รัตตากร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

22 สิงหาคม 2563

สุพรรณษา อินสี. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ และการท่องเที่ยว, สิงหาคม 2563, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี (66 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.ศิวศักดิ์ ปานสุขชุม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ จำนวน 400 คน ในช่วงวันที่ 1 พฤษภาคม-30 มิถุนายน 2563 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ส่วนใหญ่ 15,001-25,000 บาท มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคกลาง เดินทางมาครั้งแรก เดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับ มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวอยู่ที่ 1,001-2,500 บาท เดินทางมากับครอบครัว/ญาติ มีจำนวนสมาชิกที่เดินทางด้วย 3 คน การค้นคว้าข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจาก Facebook ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) เมื่อพิจารณาปัจจัยรายด้าน ศักยภาพด้านพื้นที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) และมีรายชื่อเรื่องสิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร มีความสมบูรณ์ ไม่เสื่อมโทรม เช่น บ้านหลวงราชไมตรียังคงโครงสร้างแบบโบราณให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เป็นต้น ($\bar{x} = 3.90$) ส่วนปัจจัยรายด้านอื่นอยู่ในระดับมากทั้งหมดเรียงตามลำดับ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$)

โดยมีรายชื่อเรื่องมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน ($\bar{x} = 3.70$) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านกิจกรรมและกระบวนการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) มีรายชื่อเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนในพื้นที่และไม่ขัดต่อกฎหมายศีลธรรมหรือวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.66$) และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านการจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$) มีรายชื่อเรื่องมีการจัดการด้านอาหารและโภชนาการที่พอเพียงและถูกสุขลักษณะ ($\bar{x} = 3.66$) และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปที่แตกต่างกันต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน อาชีพ ภูมิฐานะที่ต่างกันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการเปรียบเทียบสถานภาพและระดับการศึกษาสูงสุดที่ต่างกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร พบว่าไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, ศักยภาพ, การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน, ชุมชนริมน้ำจันทบูร, แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว

Insee, S. M.A. (Hospitality and Tourism Industry Management), August 2020,
Graduate School, Bangkok University.

Guidelines for Community Based Tourism Development: A Case Study of Rim Nam
Chanthaboon Community, Chanthaburi Province (66 pp.)

Advisor: Siwasak Pansukkum, Ph.D.

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the behavior of Thai tourists affecting the Rim Nam Chanthaboon Community, T. Wat Mai, A. Muang Chanthaburi, Chanthaburi Province, investigate the opinions of Thai tourists concerning the potential of Rim Nam Chanthaboon Community, and propose guidelines for the development of the Rim Nam Chanthaboon Community. The sample comprised 400 Thai tourists who visited the Rim Nam Chanthaboon Community during 1 May to 30 June 2020, selected using the accidental sampling method. A questionnaire was used to collect data, which were analyzed to find the percentage, mean and standard deviation. T-test and One-Way ANOVA were applied to compare the differences between variables.

The research results indicated that most tourists were married men aged 21–30 years old who had graduated with a bachelor's degree and worked in a private company. Most lived in central Thailand and earned between 15,001–25,000 THB per month. They visited the place with their family or relatives as a one-day trip with the budget of between 1,001–2,500 THB for three members. They searched for information from Facebook. The findings also showed that the overall opinions of Thai tourists concerning the factors affecting the development of community-based tourism based on a case study of the Rim Nam Chanthaboon Community were at high level ($\bar{x} = 3.64$). When considered by aspect, the area potential was at a high level ($\bar{x} = 3.73$) in terms of the construction reflecting the background and fertility of the Rim Nam Chanthaboon community, such as the ancient structures of Baan Luang Rajamaitri ($\bar{x} = 3.90$). Other aspects were at a high level as well. The potential in

participation was at high level ($\bar{x} = 3.64$). When considered by aspect, the forming of culture and local wisdom conservation group ($\bar{x} = 3.70$), potential of community site in terms of activities and process ($\bar{x} = 3.62$), the acceptable tourism activities which were legal and consistent with culture and traditions ($\bar{x} = 3.66$), management potential were at a high level ($\bar{x} = 3.59$), and adequate food and nutrient management ($\bar{x} = 3.66$) were at a high level as well. The comparison of results for different general information of the factors affecting the development of community-based tourism based on a case study of the Rim Nam Chanthaboon Community, T. Wat Mai, A. Muang Chanthaburi, Chanthaburi Province showed that differences in gender, age, income, occupation, and domicile affected the development of community-based tourism at a 0.05 level of statistical significance. However, the comparison of results for status and education and the factors affecting the development of community-based tourism showed no difference at a 0.05 level of statistical significance.

Keywords: Tourist Behavior, Potential, Community Based Tourism Development, Rim Nam Chanthaboon Community, Guidelines for Tourism Promotion

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้สำเร็จลงได้เป็นอย่างดีเพราะความอนุเคราะห์จาก ดร.ศิวศักดิ์ ปานสุขชุม อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งได้ให้ความรู้ คำแนะนำ และชี้แนะแนวทางในการ ทำการศึกษา ซึ่งได้ตรวจทานและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนการให้คำปรึกษาซึ่งเป็นประโยชน์ ต่องานวิจัย จนกระทั่งสำเร็จครบถ้วนสมบูรณ์ไปด้วยดี และ ดร.ภูเกริก บัวสอน ที่ได้ให้คำแนะนำ ในการจัดทำเพิ่มเติมให้การค้นคว้าอิสระมีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบคุณ ดร.ณัฐฉิณภรณ์ ปิงแก้ว ดร.ชุติน แก้วนพรัตน์ และ ดร.นันทวรรณ ส่งเสริม ที่มีความอนุเคราะห์ช่วยตรวจสอบและให้ คำแนะนำเกี่ยวกับแบบสอบถามเพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) อีกทั้งอาจารย์ ท่านอื่น ๆ ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้และสามารถนำความรู้จากวิชาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย ครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้เขียนหนังสือและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ให้ข้อมูล เพื่อนำมาใช้ประกอบ การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณทุกคนในครอบครัว รวมทั้งเพื่อน ๆ ซึ่งคอยให้การสนับสนุน และกำลังใจอยู่เสมอมา และขอขอบพระคุณบุคคลอีกหลายท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย ครั้งนี้จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

สุพรรณษา อินสี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 คำถามในการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตในการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	7
2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	9
2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	11
2.1.4 สภาพพื้นที่ของชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี	12
จังหวัดจันทบุรี	
2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
2.2 สมมติฐานของการวิจัย	19
2.3 กรอบแนวคิดตามทฤษฎี	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	22
3.1 ประเภทของงานวิจัย	22
3.2 กลุ่มประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	22
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	23
3.4 การทดสอบเครื่องมือ	24
3.5 วิธีการเก็บข้อมูล	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 (ต่อ) วิธีดำเนินการวิจัย	
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	26
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	27
4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	27
4.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี	31
4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของชุมชน ริมน้ำจันทบุรีที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี	34
4.4 ผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐาน	42
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	50
5.1 สรุปผลการวิจัย	50
5.2 อภิปรายผล	52
5.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	53
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป	54
บรรณานุกรม	55
ภาคผนวก แบบสอบถามงานวิจัย	57
ประวัติผู้เขียน	66
เอกสารข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในรายงานการค้นคว้าอิสระ	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1: ตารางเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัด จันทบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2558–2560	2
ตารางที่ 4.1: จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	27
ตารางที่ 4.2: จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว	31
ตารางที่ 4.3: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านพื้นที่	35
ตารางที่ 4.4: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการจัดการ	37
ตารางที่ 4.5: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านกิจกรรมและกระบวนการ	39
ตารางที่ 4.6: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม	41
ตารางที่ 4.7: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	43
ตารางที่ 4.8: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	44
ตารางที่ 4.9: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถามที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	45
ตารางที่ 4.10: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบ แบบสอบถามที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	46
ตารางที่ 4.11: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบ แบบสอบถามที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	47
ตารางที่ 4.12: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	48
ตารางที่ 4.13: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านภูมิลำเนาของผู้ตอบ แบบสอบถามที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	49

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1: แผนที่เส้นทางชุมชนริมน้ำจันทบูร	3
ภาพที่ 1.2: ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ย่านท่าหลวง	3
ภาพที่ 1.3: บ้านพักหลวงราชไมตรี	4
ภาพที่ 2.1: บ้านพักหลวงราชไมตรี	15
ภาพที่ 2.2: บ้านพักหลวงราชไมตรี ส่วนจัดแสดงเศษภาชนะดินเผา	16
ภาพที่ 2.3: โรงแรมเกษมสานต์	16
ภาพที่ 2.4: โรงแรมท่ามาจัน	17
ภาพที่ 2.5: ประเพณีลอยกระทงชุมชนริมน้ำจันทบูร	17
ภาพที่ 2.6: กรอบแนวคิดตามทฤษฎี	21

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและแนวโน้มของการท่องเที่ยวที่มุ่งสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีผลให้ทิศทางการพัฒนาและนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งความสำคัญกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น มีการรณรงค์และส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความพร้อมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมและผลักดันให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิตชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว นับเป็นวิธีการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงองค์กรชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ด้วย เนื่องจากเห็นว่าการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้สู่ชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งในปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย

จันทบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคตะวันออกและใหญ่เป็นอันดับที่ 33 ของประเทศไทย แบ่งการปกครองทั้งสิ้นออกเป็น 10 อำเภอ จันทบุรีเป็นเมืองที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีทั้งแหล่งท่องเที่ยววิถีธรรมชาติ ชายหาด ทะเล ป่าเขา ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีระบบคมนาคมที่สะดวกปลอดภัยเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยจากสถิตินักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรีใน พ.ศ. 2560 จำนวนมากถึง 2,270,094 คน โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 21.85 จากจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2559 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

ตารางที่ 1.1: ตารางเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรี
ระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560

	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
นักท่องเที่ยวชาวไทย	1,234,299	1,862,998 (+50.93%)	2,270,094 (+21.85%)

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *คู่มือการพัฒนาและประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.*

ชุมชนริมน้ำจันทบูร เป็นชุมชนเก่าแก่อยู่อติตรึมแม่น้ำจันทบุรีด้านตะวันตก มีอายุกว่า 300 ปี ตั้งอยู่บนถนนสุขาภิบาล ถนนสายแรกของจังหวัดจันทบุรี มีเส้นทางยาวประมาณ 1 กิโลเมตรทอดยาวติตรึมแม่น้ำจันทบุรี ชุมชนริมน้ำเป็นการเรียกรวม 3 ชุมชน คือ ชุมชนท่าหลวง ชุมชนตลาดกลาง และชุมชนตลาดล่าง ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวเพราะเป็นสถานที่ยังคงอนุรักษ์ความเป็นดั้งเดิมของสถานที่ ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวยังมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ยังมีอาหารโบราณที่มีสูตรและกระบวนการปรุงที่เป็นเอกลักษณ์ที่สืบทอดต่อกันมานาน ไม่ว่าจะเป็น ข้าวตัง กวยจั๊บโบราณ ผัดไทเส้นจันท์ อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้อนุรักษ์ไว้ชื่อว่า บ้านพักหลวงราชไมตรี หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อ บ้านพักประวัติศาสตร์ ซึ่งคงโครงสร้างแบบเดิมมากกว่า 150 ปีแล้ว ปัจจุบันเปิดเป็นที่พักให้นักท่องเที่ยว (ธนพล จันทรเรืองฤทธิ์, 2561)

ภาพที่ 1.1: แผนที่เส้นทางชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่มา: Chanthaburi in love.. หลงเสน่ห์จันทบุรี สวรรค์ร้อยพันธุ์ผลไม้ [Travel Planet Xperiences]. (2558). สืบค้นจาก <https://th.readme.me/p/1075>.

ภาพที่ 1.2: ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ย่านท่าหลวง

ที่มา: ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ย่านท่าหลวง. (2562). สืบค้นจาก https://paiduaykan.com/76_province/east/chanthaburi/taluang.html.

ภาพที่ 1.3: บ้านพักหลวงราชไมตรี

ชุมชนริมน้ำจันทบูรเป็นชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ แต่จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าพัก ณ บ้านหลวงราชไมตรี ซึ่งเปิดเป็นที่พักในชุมชนพบว่า มีจำนวนลดน้อยลงในทุกปีโดยในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนผู้เข้าพักจำนวน 1,827 ครั้ง ลดลงร้อยละ 6.64 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนริมน้ำจันทบูรในปี พ.ศ. 2560 (ปัทมา ปรารักษ์พันธ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 ตุลาคม 2562) ซึ่งหากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักลดลงอีกในทุกปีชุมชนริมน้ำจันทบูรจะเกิดความเสื่อมโทรม รวมไปถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันเก่าแก่ในชุมชนจะค่อย ๆ เลือนหายไปจนหายไปในที่สุด

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ รวมถึงพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน โดยมีความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเป็นเกณฑ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ซึ่งถือเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้กับชุมชนริมน้ำจันทบูร ได้นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคตและเพื่อ

เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรี ได้นำไปปรับใช้ และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

1.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

1.3 คำถามในการวิจัย

1.3.1 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นอย่างไร

1.3.2 ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นอย่างไร

1.3.3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี ควรเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

1.4.1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ประกอบด้วย

เนื้อหาที่นำมาใช้เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นแนวคิดที่มีทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้

1.4.1.1 ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะเชิงประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการท่องเที่ยว

1.4.1.2 ตัวแปรตาม คือ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำ

จันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ในช่วงวันที่ 1 พฤษภาคม–30 มิถุนายน 2563

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เพื่อทราบถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

1.5.2 เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

1.5.3 เพื่อเสนอแนวทางให้แก่ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ได้นำไปปรับใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 พฤติกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำหรือสิ่งที่นักท่องเที่ยว แสดงออกมาทางร่างกาย ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางการท่องเที่ยว เช่น จำนวนวันพัก ของนักท่องเที่ยว เพื่อนร่วมเดินทาง รูปแบบการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว (ศุภลักษณ์ อัครางกูร, 2555)

1.6.2 แนวทางการพัฒนา หมายถึง ข้อเสนอแนะที่ได้จากการปฏิบัติ จากแผนการดำเนินงานและการกำหนดทิศทางล่วงหน้าเพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องคงสภาพดั้งเดิมของชุมชน เพื่อส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนอย่างสูงสุด

1.6.3 การท่องเที่ยวชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทมีสิทธิในการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (“รู้จักการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT)”, 2563)

1.6.4 ชุมชนริมน้ำจันทบุรี เป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวจีนและชาวนานที่อพยพมาตั้งแต่มัธยมต้นโกสินทร์ตอนต้น ปัจจุบันได้พัฒนาชุมชนดังกล่าวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและเป็นการท่องเที่ยวชุมชน ตั้งอยู่ที่ถนนสุขาภิบาล ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี (ธนพล จันทรเรืองฤทธิ์, 2561)

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าทฤษฎีและงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

2.1.4 สภาพพื้นที่ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรี

2.1.5 งานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้อง

2.2 สมมติฐานของการวิจัย

2.3 กรอบแนวคิดตามทฤษฎี

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทั้งจากทฤษฎี รวมทั้งเอกสารงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีหลายทฤษฎีที่สามารถนำมาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงและนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยหลายเรื่องให้ความสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว รวมทั้งให้คำจำกัดความเกี่ยวกับพฤติกรรมในหลายแง่มุม ดังนี้

ศุภลักษณ์ อัครางกูร (2555) กล่าวว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง การประพาสหรือปฏิบัติของนักท่องเที่ยว การแสดงออกในขณะที่เดินทางท่องเที่ยว อาจจะเป็นคำพูด การกระทำ สีหน้า หรือท่าทาง เช่น การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ถ่ายรูป รับประทานอาหาร ซึ่งการแสดงออกนั้นอาจมีรากฐานมาจากอุปนิสัยหรือความต้องการพื้นฐานของแต่ละคนที่อาจคล้ายคลึงหรือแตกต่าง หรืออาจมาจากสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่ได้รับขณะนั้น

ชวลนุช อุทยาน (2551) กล่าวว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้นนักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นหรือไม่ก็ตาม เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยวเป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว เป็นการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย รวมทั้งความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน โดยที่พฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่

Cronbach (1972 อ้างใน จักรกฤษณ์ เรืองเวช, 2550, หน้า 10) ได้ให้ความคิดเห็นของ พฤติกรรมมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ความมุ่งหมาย (Goal) คือ ความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้เกิดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการ กิจกรรมบางอย่างอาจส่งผลต่อความต้องการได้ทันที แต่ความต้องการหรือวัตถุประสงค์บางอย่างอาจต้องใช้เวลาอันจึงจะบรรลุผล กล่าวคือ คนเรามักจะตอบสนองความต้องการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกันและมักจะเลือกสิ่งที่ต้องการที่เร่งด่วนก่อนจะตอบสนองความต้องการที่ห่างไกลภายหลัง
- 2) ความพร้อม (Readiness) คือ สภาพความพร้อมหรือวุฒิภาวะมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อตอบสนองความต้องการในการทำกิจกรรม ซึ่งคนเราจะสามารถตอบสนองความต้องการได้หมดทุกอย่าง แต่ความต้องการบางอย่างอาจอยู่เหนือความสามารถของตน
- 3) สถานการณ์ (Situation) คือ เหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้ทำกิจกรรมสามารถเลือกทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ
- 4) การแปลความหมาย (Interpretation) คือ ก่อนที่เราจะเลือกทำกิจกรรมใดก็ตามจะต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ก่อนตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมนั้นและคาดว่าจะพึงพอใจมากที่สุด
- 5) การตอบสนอง (Response) เป็นการเลือกทำกิจกรรมนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการ โดยจากการเลือกในขั้นตอนของการแปลความหมายแล้ว
- 6) ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา (Consequence) หากเลือกทำกิจกรรมนั้นแล้วย่อมได้ผลลัพธ์จากการเลือกกระทำนั้น ซึ่งผลที่ได้อาจจะตรงตามที่คิดไว้หรืออาจตรงข้ามกับความหมายก็ได้
- 7) ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Thwarting) หากเราไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ถือว่าประสบกับความผิดหวัง อาทิเช่น บุคคลนั้นอาจต้องทำการย้อนกลับไป แปลความหมายใหม่และเลือกวิธีการตอบสนองในรูปแบบใหม่ เป็นต้น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยว คือ การกระทำหรือสิ่งที่นักท่องเที่ยวแสดงออกมาทางร่างกาย ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางการท่องเที่ยว เช่น จำนวนวันพักของนักท่องเที่ยว เพื่อนร่วมเดินทาง รูปแบบการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาพิจารณา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายทฤษฎี ไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 4 ประการ (4As) หรือการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายศักยภาพการท่องเที่ยวว่า หมายถึง ความพร้อมในด้านคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวกับผู้มาท่องเที่ยว ซึ่งจะแตกต่างกันตามประเภทของทรัพยากรหรือแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ตามองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว คุณลักษณะและคุณสมบัติ ซึ่งควรมีหลักสำคัญ 4 ประการ หรือที่เรียกว่า 4As คือ

1) ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ (Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดและกระตุ้นความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้ มีลักษณะโดดเด่น มีเสน่ห์ในแบบเฉพาะตัวทั้งที่เป็นที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือเกิดขึ้นจากธรรมชาติ รวมทั้งเหตุการณ์สำคัญตามประเพณี และวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น

2) ความสะดวกในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก คือ ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย แม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวจะสวยงามแต่การเดินทางขาดความสะดวกและปลอดภัย นักท่องเที่ยวก็จะไม่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยว หน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการจัดการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ปรับปรุงถนนหนทางและการคมนาคม เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

3) ความประทับใจ (Amenity) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความประทับใจ รู้สึกสุขใจ สบายใจในการพักผ่อน เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ อุทยานทางธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัด ประสาท ราชวัง โบราณสถาน ทรัพยากรการท่องเที่ยวก่อให้เกิดความสนุกสนานที่สืบทอดกันมาหรือการจัด กิจกรรม อาทิ ประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ ประเพณีลอยกระทงของประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้ความประทับใจในทรัพยากรทางด้านบุคคล ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น ความสามารถในการสื่อสาร ความมีน้ำใจ เอื้ออาทรหรือคุณสมบัติในการส่งเสริมการบริการของมนุษย์ เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการที่มีให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การขนส่ง การไฟฟ้า ประปา ร้านขาย ของที่ระลึกและการบริการนำเที่ยว การรองรับขยะ

เป็นต้น

4) องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service) สถานที่ท่องเที่ยวควรมีการจัดสรร การบริการในด้านต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว หน่วยงานและผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อ อำนวยความสะดวกและดึงดูดนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยว มีองค์ประกอบดังนี้

4.1) ด้านการตลาด เช่น การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว การส่งเสริม แหล่งท่องเที่ยว การศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวการกำหนดการให้บริการที่เหมาะสม การร่วมมือกันกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการร่วมมือกันกับชุมชน

4.2) ประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์จากการร่วมมือกันทุกฝ่าย บริหาร วางแผนการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเหมาะสม และมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จารุจน์ กลิ่นดีปาลี (2541) กล่าวถึงหลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1) เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถาน วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้ นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความยากง่ายในการเข้าถึง เช่น สภาพ ของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2) เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกใน การเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกิน ขีดความสามารถในการรองรับและการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3) เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรมและ กระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ โอกาสในการ สร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4) เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และ ประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

คันสนีย์ วุฒยาภาธีรกุล (2551) ได้กล่าวถึงศักยภาพขององค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวว่า จำเป็นต้องมีจุดดึงดูดความสนใจ มีคุณค่าทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ มีความโดดเด่นและมี เอกลักษณ์ รวมถึงความมีชื่อเสียงการยอมรับทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาอันฉลาดของคนในอดีต

Buckley (1994) ได้กล่าวว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการดูแลอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ มีการศึกษาด้านการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดหลักการไว้เพื่อป้องกันความเสียหาย อันจะเกิดขึ้นกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในการเอื้ออำนวยต่อการจัดการและการพัฒนา เพราะแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในตัวเองแตกต่างกัน ฉะนั้นในการศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวควรศึกษาองค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คุณค่าทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีดังกล่าวมาพิจารณา เพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้ตรงกับวัตถุประสงค์สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน มีชุมชนและคนในชุมชนเปรียบเสมือนเป็นเจ้าของทรัพยากร จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้วิจัยหลายท่านให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน โดยเน้นการพัฒนาจากภายในชุมชนเป็นหลัก

ในขณะที่ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2550) การพัฒนาชุมชนนั้นต้องให้ชุมชนดำเนินการทางด้านท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบถึงความจำเป็นว่าชุมชนต้องเตรียมความพร้อม รู้ถึงข้อจำกัดของตนเอง ช่วยกันรณรงค์กับคนในชุมชนให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการท่องเที่ยวโดยทั่วไป อีกทั้งยังต้องมีหน่วยงานทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้าไปให้องค์ความรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งและทำให้ชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด

โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ (2553) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และแบ่งพื้นที่ทางการท่องเที่ยวออกเป็น 3 พื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการจัดการ ดังนี้

- 1) พื้นที่ท่องเที่ยวที่ติดตลาดแล้วจะมีการพัฒนาได้โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง จัดการทำแผนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยไม่เกินความสามารถในการรับรองของพื้นที่และความร่วมมือในระดับท้องถิ่น
- 2) พื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ที่เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและต้องพยายามพัฒนาพื้นที่ใกล้เคียงด้วย เพื่อการกระจายประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวไปยังจังหวัดใกล้เคียงอย่างกว้างขวาง
- 3) พื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวภายในจังหวัด เป็นพื้นที่ในจังหวัดหรือระหว่างจังหวัดใกล้เคียง เป็นการบริหารและจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะสมกับสภาพ

ทรัพยากร มีความหลากหลายด้านจุดประสงค์ทางการศึกษา เรียนรู้เป็นหลักและไม่ส่งผลกระทบให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ซึ่งจะมีการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านการจัดการ ได้แก่ การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว การให้การศึกษาและสื่อความหมาย การจัดการการท่องเที่ยว การบริการ การท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการตลาด และการมีส่วนร่วมในชุมชน และ 3) ด้านการดำเนินการ

นอกจากชุมชน คนในชุมชน และทรัพยากรในชุมชนแล้ว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชนก็มีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเช่นกัน McIntosh & Goeldner (1986) กล่าวถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

- 1) นักท่องเที่ยวที่ต้องการหาประสบการณ์และความพึงพอใจ โดยแสวงหาและเลือกแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อสนองความพึงพอใจของตน
- 2) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว นักธุรกิจจะเห็นว่านักท่องเที่ยวเป็นโอกาสในการหาผลประโยชน์จากการจัดเตรียมผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
- 3) หน่วยงานราชการในท้องถิ่นหรือในพื้นที่จะมองว่านักท่องเที่ยวช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น
- 4) ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นจะมองการท่องเที่ยวเป็นวัฒนธรรมและนำมาซึ่งการจ้างงาน การที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในท้องถิ่นจำนวนมากอาจก่อให้เกิดทั้งผลประโยชน์และผลเสียต่อท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนและมีเอกลักษณ์ดั้งเดิม เพื่อให้ชุมชนและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีความรู้สึกหวงแหนทรัพยากร นำไปสู่การอนุรักษ์และคงความเป็นเอกลักษณ์สู่รุ่นต่อ ๆ ไปที่สุด นอกจากการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแล้วยังมีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเช่นเดียวกัน หากมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวมาเยือนอย่างสม่ำเสมอ แม้จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ท้องถิ่นจะต้องมีผลกระทบน้อยที่สุด ถึงจะสามารถคงความจริงยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้นาน

2.1.4 สภาพพื้นที่ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

จากการศึกษาข้อมูลสภาพพื้นที่ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า มีข้อมูลและมีสภาพพื้นที่ ดังนี้

ธนพล จันทรเรืองฤทธิ์ (2561) กล่าวว่า ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีบ้านเรือนประมาณ 200 หลังคาเรือน ตั้งอยู่สองฟากถนนสุขาภิบาล ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีความยาวตลอดสายประมาณ 1 กิโลเมตร และชื่อชุมชนริมน้ำจันทบูร พร้อมคติพจน์ “ย้อนวิถีจันทน์ สร้างสรรค์วิถีไทย” เป็นชื่อที่ได้มาจากการประกวดตั้งชื่อชุมชนเมื่อปี พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มต้นการพัฒนาฟื้นฟูชุมชน เมืองจันทบุรีมีการย้ายถิ่นฐานที่ตั้งหลายครั้ง ตั้งแต่เมืองเพนียดเชิงเขาสระบาป บ้านหัววังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำจันทบุรี และในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ย้ายมาบ้านลุ่มฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจันทบุรี มีการสร้างเมือง คูเมืองชัดเจนบนเนินบ้านลุ่ม (ค่ายตากสินในปัจจุบัน) ชาวบ้านซึ่งประกอบด้วยชาวไทย จีน และญวน ซึ่งบ้านเรือนเรียงรายตามริมฝั่งแม่น้ำจันทบูรมานานกว่า 300 ปี จนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 เกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยกับญวน จึงโปรดฯ ให้สร้างเมืองใหม่ที่บ้านเนินวง หลังจากญวนตกอยู่ในความปกครองของฝรั่งเศสแล้ว

ในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงโปรดฯ ให้ย้ายเมืองกลับมาตั้งที่บ้านลุ่มเช่นเดิมจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเมืองใหม่บ้านเนินวงคับแคบไม่เหมาะในการพัฒนาและขยายพื้นที่ให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการปกครองใหม่ของพระองค์ จึงถือได้ว่าตัวเมืองจันทบุรีปัจจุบันมีจุดเริ่มต้นมาจากพื้นที่ชุมชนริมน้ำจันทบูร ด้วยพื้นที่ที่เหมาะสมตั้งแต่ตลาดเหนือ ตลาดกลาง และตลาดล่าง ชุมชนริมน้ำจันทบูรในอดีต จึงเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจการค้าและคมนาคม มีความเจริญรุ่งเรือง มีผู้คนอพยพย้ายถิ่นมาอาศัยเพิ่มขึ้นทั้งคนไทย จีน และญวน ปรากฏร่องรอยหลักฐานถึงปัจจุบันในภาพของวิถีชีวิต ภูมิทัศน์ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ศิลปะสถาปัตยกรรมและภูมิปัญญาสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่เกิดจากการผสมผสานของ 3 วัฒนธรรม รวมทั้งเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของชาติในแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เสด็จมาจันทบุรีถึง 12 ครั้ง และครั้งสุดท้ายได้เสด็จพระราชดำเนินบนถนนเส้นนี้ เพื่อเยี่ยมเยือนพลรบขั้วพสกนิกรชาวจันทน์ หลังจากฝรั่งเศสปลดปล่อยจันทบุรีและตราดแล้ว (พ.ศ. 2436–2450) และได้พระราชทานพระแสงดาบประจำเมืองจันทบุรี เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2450

วิถีชุมชนริมน้ำจันทบูรเริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนหลังจากเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2533 และเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2542 และ 2549 ประกอบกับมีการพัฒนาขยายเมือง ธุรกิจขบเซา ส่งผลให้ชุมชนไม่คึกคักและมีชีวิตชีวาเช่นอดีต จนกระทั่งปี พ.ศ. 2552 สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรีมีนโยบายฟื้นฟูย่านการค้าและสถาบันอาศรมศิลป์ได้ส่งนักศึกษา มาทำวิทยานิพนธ์ในพื้นที่นี้จึงร่วมกันทำประชาคม ส่งผลให้เกิดอาสาสมัครเป็นคณะกรรมการพัฒนาชุมชนริมน้ำจันทบูร (ต่อมาจดทะเบียนเป็นชมรมพัฒนาชุมชนริมน้ำจันทบูรเมื่อ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2556) และร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาชุมชนภายใต้วิสัยทัศน์ “วัฒนธรรมนำการค้า” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกและความสามัคคีของชุมชนในการดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่มีคุณภาพ สืบสานและเผยแพร่ประวัติศาสตร์ชุมชน อนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมชุมชนเพื่อนำไปสู่การเป็น

แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัด

ในปัจจุบันพบว่าชุมชนริมน้ำจันทบูรมีการรองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มครอบครัว กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา โดยให้มีเส้นทางศึกษาวิถีชีวิตชุมชน มีสถานที่สำคัญ ได้แก่ บ้านหลวงราชไมตรี หรือที่รู้จักกันในชื่อ บ้านพักประวดีศาสตร์ มีอายุมากกว่า 150 ปี ซึ่งทายาทรุ่นที่ 3 ของหลวงราชไมตรี (ปุม ปุณศรี) ได้มอบเรือนไม้เก่าแก่ริมน้ำจันทบูรให้ทางชุมชนดูแลกันเอง ชุมชนจึงได้ทำการปรับปรุงตัวอาคารโดยใช้โครงสร้างแบบเดิมของบ้านให้เป็นที่พักจำนวน 10 ห้อง โดยรูปแบบดั้งเดิมของตัวอาคารเป็นอาคารทรงเรือนแถวปูนได้รับอิทธิพลรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ดงามตามอิทธิพล ชิโนโปตุกีสของเรือนแถวในปิ่น และเนื่องจากตัวบ้านที่เก่าแก่มากวัสดุที่เป็นไม้จึงเสื่อมสภาพและผุพัง ผู้ออกแบบปรับปรุงจึงใช้แนวทางการอนุรักษ์แบบ Adaptive-Reuse หมายถึง การปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย มาปรับใช้ ทำให้สามารถแยกส่วนเดิมและส่วนที่ปรับปรุงใหม่ได้ ส่งผลให้ผู้เข้าพักได้มีโอกาสเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงอาคาร และได้เห็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของช่างสมัยก่อนด้วย นอกจากนี้ตัวบ้านที่ยังคงไว้แล้ว ในขณะทำการปรับปรุงยังชุดพบเศษภาชนะดินเผามากมาย จึงได้นำมาแสดงอยู่ภายในชั้นล่างของที่พักให้ได้ชม นอกจากนี้บ้านหลวงราชไมตรีแล้ว ยังมีโรงแรมเกษมศาสนดีและโรงแรมท่ามาจันที่มีประวัติอันยาวนานที่ได้ปรับปรุงและเปิดให้เข้าพักได้

นอกจากความเก่าแก่ของชุมชนริมน้ำจันทบูรที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวแล้ว ยังมีร้านขนมแม่กิมเซียที่ยังคงอนุรักษ์ขนมไทยโบราณไว้ ไม่ว่าจะเป็น ขนมโก๋โบราณ ขนมควยลิงที่เป็นขนมพื้นบ้าน โดยขนมทำมาจากแป้งข้าวเหนียวปั้นเป็นแท่ง ต้มในน้ำเดือด แล้วนำขึ้นมาคลุกกับมะพร้าวขูดและน้ำตาล ร้านขนมไข่ป้าใต้ที่ขายสูตรดั้งเดิมมายาวนานกว่า 60 ปี ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมซื้อกลับไปเป็นของฝากและยังมีไอศกรีมตรารจรวด คนส่วนใหญ่จะรู้จัก ไอติมกระเบื้อง ด้านนอกเคลือบคาราเมลกรอบ ด้านในเป็นไอศกรีมรสนม ซึ่งจัดเป็นไอศกรีมท้องถิ่นของจันทบุรี ซึ่งที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวยังชุมชนริมน้ำจันทบูรเป็นอย่างมาก

ภายในชุมชนริมน้ำจันทบูรมักจัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อทำความสะอาดบริเวณชุมชนและริมแม่น้ำภายในชุมชนเพื่อใช้สถานที่ของชุมชนในการจัดงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานลอยกระทงที่จัดขึ้นทุกปี โดยจัดให้มีการปิดทองพระ สักการะพระแม่คงคา การแสดงศิลปวัฒนธรรมของนักเรียน นักศึกษา การแต่งกายย้อนยุค นิทรรศการย้อนอดีตประวัติศาสตร์เมืองจันทบูร อาหารพื้นเมือง โดยในปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา ชุมชนริมน้ำจันทบูรได้มีการจัดงานลอยกระทงครบรอบ 100 ปี น่านน้ำวิถีจันทน์ ขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ ภายในชุมชนยังมีจักรยานให้นักท่องเที่ยวสามารถเช่าเพื่อปั่นชมความสวยงามของชุมชนได้ และเขียนโปสการ์ดเพื่อเก็บเป็นที่ระลึกหรือส่งต่อได้อีกด้วย

ด้านการเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งแบบไปเช้า-เย็นกลับ หรือพักค้างคืน ใช้เวลาเดินทางจาก

กรุงเทพมหานครประมาณ 3 ชั่วโมง จะเดินทางมาถึงจังหวัดจันทบุรี ผ่านศาลหลักเมืองบริเวณหน้าค่ายตากสิน หลังจากนั้นผ่านหน้าสถานีตำรวจภูธร จังหวัดจันทบุรี ถึงเชิงสะพานวัดจันทร์ ชุมชนย่านท่าหลวงจะอยู่ทางด้านขวามือ แต่นำรถจอดได้ที่โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ และเดินเท้าข้ามสะพานเข้าไปยังชุมชนริมน้ำจันทบูร

ภาพที่ 2.1: บ้านพักหลวงราชไมตรี

ที่มา: บ้านพักหลวงราชไมตรี. (2562). สืบค้นจาก <http://www.baanluangrajamaitri.com/2016/12/3-house/>.

ภาพที่ 2.2: บ้านพักหลวงราชไมตรี ส่วนจัดแสดงเศษภาชนะดินเผา

ที่มา: บ้านพักหลวงราชไมตรี. (2562). สืบค้นจาก <http://www.baanluangrajamaitri.com/2016/12/3-house/>.

ภาพที่ 2.3: โรงแรมเกษมศานต์

ภาพที่ 2.4: โรงแรมท่ามาจัน

ภาพที่ 2.5: ประเพณีลอยกระทงชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่มา: ประเพณีลอยกระทงชุมชนริมน้ำจันทบูร. (2562). สืบค้นจาก
<https://www.thailandexhibition.com/>.

2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าม้งงานวิจัยหลายเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ดังนี้

กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำปาง มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงนโยบายการจัดการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐและความคิดเห็นของผู้นำชุมชนในจังหวัดลำปาง เพื่อใช้ประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำปาง ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีอยู่ 3 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนประชาชนที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดลำปางและผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้ ความสามารถในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก โปรแกรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการเสริมในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปางในระดับมาก และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนและสภาพทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการวางแผนพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

วรรณวิมล ภู่นาค (2558) ได้ศึกษาศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเพื่อเสนอแนวทางในการเสริมศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตลาดน้ำอัมพวา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 23 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตสมุทรสงคราม นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มย่อยและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษพบว่าศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนด้านการเมือง ชุมชนไม่สามารถดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนได้ ส่วนด้านเศรษฐกิจ ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการได้รับประโยชน์ ชุมชนไม่มีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจร่วมกัน และ

ส่วนใหญ่ชุมชนจะมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว

ภัทรธนกัลย์ เตียไพบูลย์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน บ้านห้วยอนวัด ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน และประเมินสถานภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในชุมชน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 176 คน ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินศักยภาพจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในประเด็นที่แตกต่างกัน อาทิ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและผลที่ได้จากงานวิจัยในอดีตที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำกรอบแนวคิดในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้

2.2 สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรีสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

2.2.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน ได้แก่

2.2.1.1 เพศที่ต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.2.1.2 อายุที่ต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.2.1.3 สถานภาพที่ต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.2.1.4 ระดับการศึกษาที่ต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.2.1.5 รายได้ต่อเดือนที่ต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.2.1.6 อาชีพที่ต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.2.1.7 ภูมิลาเนาที่แตกต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน
ริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.2.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของ
ชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.2.2.1 ประสบการณ์ท่องเที่ยวที่แตกต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพ
ของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

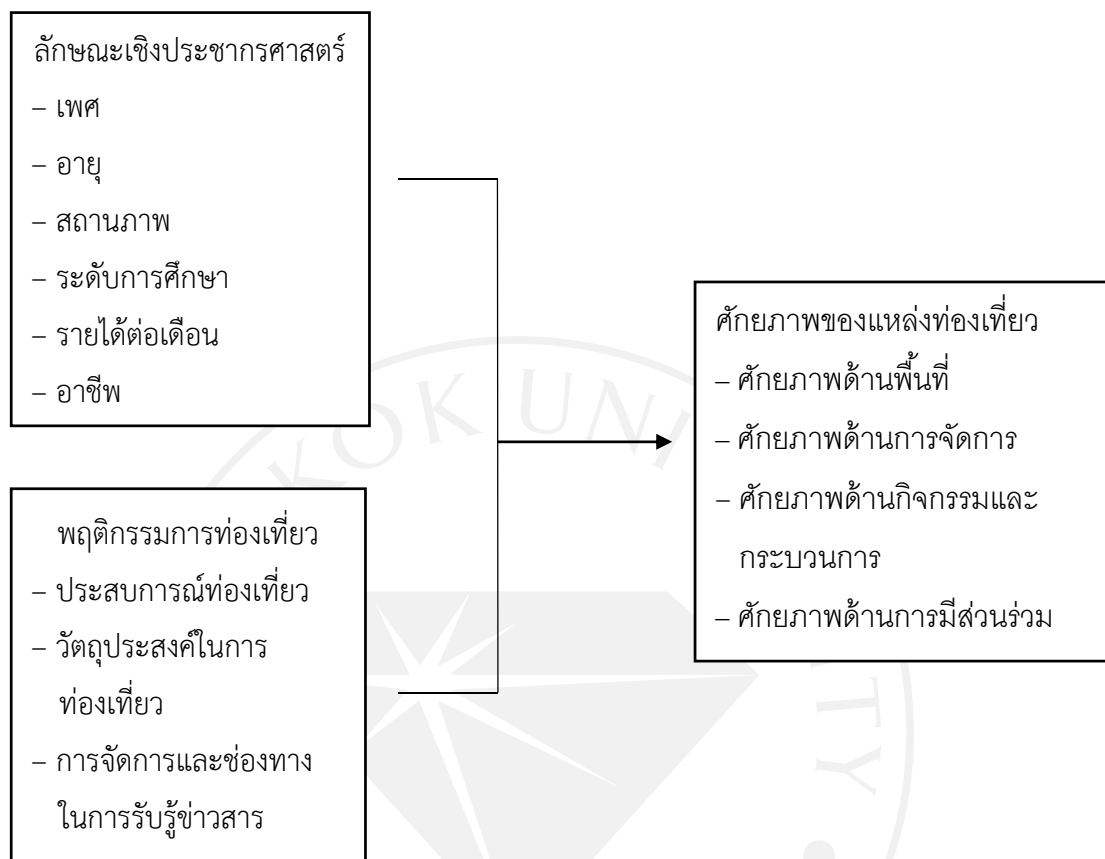
2.2.2.2 วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.2.2.3 การจัดการและช่องทางในการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันส่งผลให้
ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรแตกต่างกัน

2.3 กรอบแนวคิดตามทฤษฎี

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร
ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2.6: กรอบแนวคิดตามทฤษฎี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประเภทของงานวิจัย
- 3.2 กลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.4 การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือในการวิจัย
- 3.5 วิธีการเก็บข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประเภทของงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 430 ชุด และนำข้อมูลป้อนลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS 16.0

3.2 กลุ่มประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

3.2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คัดเลือกจากจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกได้แก่ชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ในช่วงวันที่ 1 พฤษภาคม–30 มิถุนายน 2563 ผู้วิจัยคำนวณจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Yamane (1967) ที่มีระดับความเชื่อมั่นที่ระดับร้อยละ 95 และมีค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับร้อยละ ± 5 ซึ่งได้

ตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 400 ตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับจำนวนตัวอย่างเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 430 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันความผิดพลาดหรือความไม่สมบูรณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการทำแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างตามจุดมุ่งหมาย และขอบเขตของการศึกษาในการวิจัย ทั้งนี้ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างตามกรอบแนวคิดในการวิจัย มีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และภูมิลำเนา โดยให้กลุ่มตัวอย่าง ทำเครื่องหมายลงในช่องว่างที่เตรียมไว้ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบปลายปิดแบบให้เลือกคำตอบ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว มีจำนวนทั้งสิ้น 8 ข้อ ได้แก่ ประสบการณ์ในการเดินทาง ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะใช้ในการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการเดินทาง จำนวนและผู้ร่วมเดินทางมาด้วย การวางแผนการเดินทาง การหาข้อมูล ในการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยว โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำเครื่องหมายลงในช่องว่างที่เตรียมไว้ ลักษณะคำถามที่เป็นคำถามแบบปลายปิดแบบให้เลือกคำตอบ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อศักยภาพของชุมชน ริมน้ำจันทบูร โดยมีคำถามทั้งสิ้นจำนวน 33 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ศักยภาพด้านพื้นที่ ศักยภาพด้านการจัดการ ศักยภาพ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม

โดยใช้ระดับวัดข้อมูลประเภทอัตราภาคขั้น (Interval Scale) และได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ในการพิจารณาแปลผลคะแนนจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีเกณฑ์การคิดคะแนน โดยนำคะแนนแต่ละข้อมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย และใช้หลักการแบ่งระดับอันตรภาคขั้นของข้อมูล เป็น 5 ระดับ ดังนี้ (ธันวาคม จันทรีจีน, 2560)

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ช่วงชั้นของค่าคะแนน	คำอธิบายสำหรับการแปลผล
1.00–1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.81–2.60	เห็นด้วยน้อย
2.61–3.40	เห็นด้วยปานกลาง
3.41–4.20	เห็นด้วยมาก
4.21–5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดให้นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 ข้อ

3.4 การทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีขั้นตอนตามลำดับดังต่อไปนี้

3.4.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวิจัย

3.4.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีเนื้อหาครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายและตัวแปรที่ต้องการศึกษา

3.4.3 การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้งหมดผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยถือเกณฑ์ความเห็นสอดคล้อง ความสอดคล้องระหว่างสาระคำถามกับสาระของมิติที่วัด คำนียามเชิงปฏิบัติการ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปร ประเด็นและมิติของตัวแปรการวิจัย (Index of Concurrence: IOC) โดยกำหนดให้ดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงถึง

ข้อคำถามมีความตรงโดยวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากน้อยแค่ไหน โดยใช้เกณฑ์ประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามตรงจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงจุดประสงค์

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงจุดประสงค์

แล้วนำข้อมูลที่ได้จากพิจารณาของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2550) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามและวัตถุประสงค์นั้นของข้อนั้นใช้ได้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2550)

3.4.4 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำที่ได้รับมาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

3.4.5 การหาความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เครื่องมือเบื้องต้น (Conduct Preliminary Item Try outs) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) ซึ่งมีลักษณะคุณสมบัติคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน นำผลจากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนแบ็ค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1972) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดเกณฑ์ในการยอมรับว่าเป็นข้อคำถามที่ดี คือ มีค่า 0.7 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2550) ดังนี้

ส่วนคำถาม	ค่าอัลฟ่าแสดงความเชื่อมั่น
ศักยภาพด้านพื้นที่	0.888
ศักยภาพด้านการจัดการ	0.921

ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ	0.911
ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม	0.899
ค่าความเชื่อมั่นรวมคือ	0.934

3.5 วิธีการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามกำหนดการและแผนงานที่ได้วางไว้ ซึ่งจะเก็บข้อมูลภายในชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ในช่วงวันที่ 1 พฤษภาคม-30 มิถุนายน 2563

3.5.2 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถามและจัดระบบข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการกำหนดค่าสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายตัวแปรของการค้นคว้าครั้งนี้ไว้ดังนี้ คือ

3.6.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้มาตรวจวัดแบบนามบัญญัติ สถิติที่มีความเหมาะสมคือ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

3.6.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี สถิติที่เหมาะสมคือ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

3.6.3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบุรี ที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ของผู้ตอบแบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3.6.4 t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

3.6.5 One-way ANOVA ใช้ทดสอบความแตกต่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ สถานภาพทางการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และภูมิภาเนาที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

4.4 ผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1: จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	219	54.8
หญิง	181	45.3
รวม	400	100
2. อายุ		
20 ปี หรือต่ำกว่า	21	5.3
21-30 ปี	313	78.3

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ): จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
6. อายุ (ต่อ)		
31-40 ปี	57	14.3
41-50 ปี	8	2.0
มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป	1	0.3
รวม	400	100
3. สถานภาพ		
สมรส	206	51.5
โสด	175	51.5
หย่าร้าง	15	3.8
หม้าย	4	1.0
รวม	400	100
4. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	2.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	51	12.8
อนุปริญญา/ ปวส.	142	35.5
ปริญญาตรี	175	43.8
สูงกว่าปริญญาตรี	21	5.3
รวม	400	100
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเทียบเท่า 15,000 บาท	26	6.5
15,001-25,000 บาท	262	65.5
25,001-35,000 บาท	66	16.5
35,001-45,000 บาท	15	3.8
มากกว่า 45,001 บาทขึ้นไป	13	3.3
ไม่มีรายได้	18	4.5
รวม	400	100

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ): จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
6. อาชีพ		
พนักงานบริษัทเอกชน	191	47.8
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	83	20.8
ธุรกิจส่วนตัว	64	16.0
นักเรียน/ นักศึกษา	37	9.3
อื่น ๆ	11	2.8
ข้าราชการ	6	1.5
พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	6	1.5
ครู/ อาจารย์	2	0.5
รวม	400	100
7. ภูมิลำเนา		
ภาคกลาง	267	66.8
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	51	12.8
ภาคตะวันออก	47	11.8
ภาคเหนือ	27	6.8
ภาคใต้	7	1.8
ภาคตะวันตก	1	0.3
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 ส่วนเพศหญิง มีจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมาได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 อายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 อายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และ 51 ปีขึ้นไป 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด มีจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมาได้แก่ สถานภาพหย่าร้าง มีจำนวน 15 คน คิด เป็นร้อยละ 3.8 และสถานภาพหม้าย มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านสถานภาพทางการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมาได้แก่ วุฒิการศึกษาอนุปริญญา/ ปวส. มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 วุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. มีจำนวน 51 คน คิด เป็นร้อยละ 12.8 วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 21 คน คิด เป็นร้อยละ 5.3 วุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001–25,000 บาท มีจำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมาได้แก่ มีรายได้ต่อเดือน 25,001–35,000 บาท มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 มีรายได้ต่อเดือน 25,001–35,000 บาท มีจำนวน 26 คน คิด เป็นร้อยละ 6.5 ไม่มีรายได้ มีจำนวน 18 คน คิด เป็นร้อยละ 4.5 มีรายได้ต่อเดือน 35,001–45,000 บาท มีจำนวน 15 คน คิด เป็นร้อยละ 3.8 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 45,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาได้แก่ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 อาชีพนักเรียน/ นักศึกษา มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 อาชีพธุรกิจส่วนตัวมีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ประกอบอาชีพข้าราชการ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ประกอบอาชีพพ่อบ้าน/ แม่บ้าน มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 อันดับประกอบอาชีพครู/ อาจารย์ มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคกลาง มีจำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 66.8 รองลงมาได้แก่ มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 51 คน เป็นร้อยละ 12.8 มีภูมิลำเนาที่ภาคตะวันออก มีจำนวน 47 คน เป็นร้อยละ 11.8 มีภูมิลำเนาที่ภาคเหนือ มีจำนวน 27 คน เป็นร้อยละ 6.8 มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคใต้ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคตะวันตก มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

4.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2: จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
8. การเดินทางมาท่องเที่ยว		
เดินทางมาครั้งแรก	309	77.3
ไม่ได้เดินทางมาครั้งแรก	91	22.8
รวม	400	100
9. เคยมาแล้วกี่ครั้ง		
ครั้งแรก	288	72.0
2 ครั้ง	66	16.5
3 ครั้ง	18	4.5
4 ครั้ง	10	2.5
มากกว่า 4 ครั้ง	18	4.5
รวม	400	100
10. จุดประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว		
ท่องเที่ยว	279	69.8
พักผ่อน	88	22.0
เยี่ยมญาติ/ เพื่อน	16	4.0
ติดต่อธุรกิจ	7	1.8
ทัศนศึกษา	4	1.0
ประชุม/ สัมมนา	2	0.5
อื่น ๆ	4	1.0
รวม	400	100

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
11. ระยะเวลาในการมาพัก		
ไปเช้า-เย็นกลับ	202	50.5
2-3 วัน	183	45.8
4-5 วัน	11	2.8
มากกว่า 5 วัน	4	1.0
รวม	400	100
12. ค่าใช้จ่าย		
1,000 บาทหรือต่ำกว่า	100	25.0
1,001-2,500 บาท	239	59.8
2,501-4,000 บาท	34	8.5
มากกว่า 4,001 บาท	27	6.8
รวม	400	100
13. บุคคลที่เดินทางมาด้วย		
ครอบครัว/ญาติ	208	52.0
เพื่อน	69	17.3
คนเดียว	62	15.5
คู่รัก	56	14.0
ที่ทำงาน	4	1.0
สถาบันการศึกษา	1	0.3
รวม	400	100
14. จำนวนสมาชิกที่เดินทาง		
1 คน	69	17.3
2 คน	82	20.5
3 คน	170	42.5
4 คน	50	12.5
มากกว่า 5 คน	29	7.3
รวม	400	100

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
15. การค้นคว้าข้อมูล		
Facebook	279	69.8
คำบอกเล่าของผู้อื่น	85	21.3
หนังสือแนะนำการท่องเที่ยว	12	3.0
หนังสือพิมพ์	7	1.8
บริษัทนำเที่ยว	5	2.0
วิทยุ	2	0.5
โฆษณาจากโทรทัศน์	1	0.3
อื่น ๆ	6	1.5
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาครั้งแรก มีจำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาก่อนหน้า มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8

เมื่อวิเคราะห์ถึงความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เคยมาเป็นครั้งแรก มีจำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 รองลงมาได้แก่ เคยมา 2 ครั้ง มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 เคยมา 3 ครั้ง มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 เคยมามากกว่า 4 ครั้ง มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 และเคยมา 4 ครั้ง มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากจุดประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการมาคือ การท่องเที่ยว มีจำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 รองลงมา คือ การพักผ่อน มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 เดินทางมาเยี่ยมญาติ/เพื่อน มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 เดินทางมาติดต่อธุรกิจ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 มีเดินทางมาทัศนศึกษา มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 มีจุดประสงค์ในการมาคือ อื่น ๆ มี 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และเดินทางมาประชุม/สัมมนา มี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากระยะเวลาในการมาพักของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ไปเช้า-เย็นกลับ มีจำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาได้แก่ มาพัก 2-3 วัน มีจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 มาพัก 4-5 วัน มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 และมาพักมากกว่า 5 วัน มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าใช้จ่ายของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 1,001–2,500 บาท มีจำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาได้แก่ ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 1,000 บาทหรือต่ำกว่า มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 2,501–4,000 บาท มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และค่าใช้จ่ายอยู่ที่มากกว่า 4,001 บาท มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากบุคคลที่เดินทางมาด้วยของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัว/ญาติ มีจำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาได้แก่ เดินทางมากับเพื่อน มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 เดินทางมาคนเดียว มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 เดินทางมากับคู่รัก มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 เดินทางมากับที่ทำงาน มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และเดินทางมากับสถาบันการศึกษา มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนสมาชิกที่เดินทางของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกที่เดินทางด้วย 3 คน มีจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาได้แก่ มีจำนวนสมาชิกที่เดินทางด้วย 2 คน มีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 มีจำนวนสมาชิกที่เดินทางด้วย 1 คน มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 มีจำนวนสมาชิกที่เดินทางด้วย 4 คน มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และมีจำนวนสมาชิกที่เดินทางด้วยมากกว่า 5 คน มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากการค้นคว้าข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ค้นคว้าข้อมูลจาก Facebook มีจำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 รองลงมาได้แก่ ค้นคว้าข้อมูลจากคำบอกเล่าของผู้อื่น มีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือแนะนำการท่องเที่ยว มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ค้นคว้าข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ค้นคว้าข้อมูลจากวิทยุ มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูร ที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย ศักยภาพของ

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านพื้นที่ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านการจัดการ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านการมีส่วนร่วม โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 4.3: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านพื้นที่

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านพื้นที่	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. สิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร มีความสมบูรณ์ ไม่เสื่อมโทรม เช่น บ้านหลวงราชไมตรียังคงโครงสร้างแบบโบราณให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เป็นต้น	3.90	0.704	มาก
2. จิตกรรมฝาผนังบนกำแพง ที่วาดลวดลายต่าง ๆ มีความสมบูรณ์ ชัดเจนและสื่อถึงประเพณีท้องถิ่น	3.83	0.730	มาก
3. ชุมชนริมน้ำจันทบูรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.79	0.798	มาก
4. ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีที่สามารถสืบค้นได้ เช่น ชุมชนริมน้ำจันทบูรเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการค้าในสมัย ร. 5	3.72	0.833	มาก
5. ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีคุณค่าทางการศึกษาประวัติศาสตร์และแสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชนอย่างแท้จริง	3.67	0.900	มาก
6. แม่น้ำจันทบูรมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติตลอดแนวชุมชน	3.72	0.854	มาก
7. มีความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเส้นทางเป็นถนนคอนกรีต	3.66	0.867	มาก
8. ชุมชนริมน้ำจันทบูรตั้งอยู่ไม่ไกลจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยว เช่น ตลาดน้ำพุ	3.68	0.862	มาก
9. ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีความสามารถในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล	3.68	0.904	มาก
10. ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างต่อเนื่อง	3.67	0.830	มาก
ค่าคะแนนความเห็นด้วยโดยรวม	3.73	0.658	มาก

เกณฑ์ในการแปลผล: 1.00 – 1.80 = เห็นด้วยน้อยที่สุด/ 1.81–2.60 = เห็นด้วยน้อย/ 2.61–3.40 = เห็นด้วยปานกลาง/ 3.41–4.20 = เห็นด้วยมาก/ 4.21–5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านพื้นที่ แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านพื้นที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.73 เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านพื้นที่ พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านพื้นที่อยู่ในระดับมากทุกประเด็นโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67–3.90 ทั้งนี้พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร มีความสมบูรณ์ ไม่เสื่อมโทรม เช่น บ้านหลวงราชไมตรียังคงโครงสร้างแบบโบราณให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.90 รองลงมาได้แก่ จิตกรรมฝาผนังบนกำแพง ที่วาดลวดลายต่าง ๆ มีความสมบูรณ์ชัดเจนและสื่อถึงประเพณีท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.83 ชุมชนริมน้ำจันทบูรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.79 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยพบว่าประเด็นที่เกี่ยวกับ ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีที่สามารถสืบค้นได้ เช่น ชุมชนริมน้ำจันทบูรเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการค้าในสมัยรัชกาลที่ 5 และ แม่น้ำจันทบูรมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติตลอดแนวชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.72 และประเด็นที่เกี่ยวกับชุมชนริมน้ำจันทบูรตั้งอยู่ไม่ไกลจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยว เช่น ตลาดน้ำพุ และ ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีความสามารถในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.68 และประเด็นที่เกี่ยวกับชุมชนริมน้ำจันทบูรมีสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างต่อเนื่อง และ ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีคุณค่าทางการศึกษาประวัติศาสตร์และแสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชนอย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.67 สำหรับประเด็นมีความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเส้นทางเป็นถนนคอนกรีต มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในประเด็นหลักที่เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านพื้นที่โดยมีค่าเฉลี่ย 3.66

ตารางที่ 4.4: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
ด้านการจัดการ

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการจัดการ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. จำนวนนักท่องเที่ยวมีความพอดี ไม่แออัดจนเกินไป	3.59	0.857	มาก
2. มีมัคคุเทศก์คอยแนะนำสถานที่ต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว	3.58	0.886	มาก
3. มีบริษัทนำเที่ยวที่ได้รับใบอนุญาตให้พานักท่องเที่ยวเข้ามา ท่องเที่ยวในชุมชนริมน้ำจันทบูร	3.56	0.913	มาก
4. มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ และภาษาที่ใช้สื่อมีทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	3.58	0.920	มาก
5. มีการจัดการด้านอาหารและโภชนาการ ที่พอเพียงและถูก สุขลักษณะ	3.66	0.921	มาก
6. มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ สาธารณะ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น	3.60	0.906	มาก
7. มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย ทั้งในเรื่องของชีวิตและ ทรัพย์สิน	3.60	0.904	มาก
8. มีอุปกรณ์และเครื่องบรรเทาสาธารณภัย หากเกิดกรณี ฉุกเฉิน	3.55	0.916	มาก
9. มีจำนวนบุคลากรด้านการบริการเพียงพอต่อการให้บริการ นักท่องเที่ยว	3.59	0.930	มาก
10. มีการจัดตั้งป้ายและสัญญาณเตือนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	3.61	0.888	มาก
รวม	3.59	0.712	มาก

เกณฑ์ในการแปลผล: 1.00–1.80 = เห็นด้วยน้อยที่สุด/ 1.81–2.60 = เห็นด้วยน้อย/ 2.61–3.40 =
เห็นด้วยปานกลาง/ 3.41–4.20 = เห็นด้วยมาก/ 4.21–5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการจัดการ แสดงให้
เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการจัดการ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.59 เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
ด้านการจัดการพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการจัดการอยู่ใน

ระดับมากทุกประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.55-3.66 ทั้งนี้พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดการด้านอาหารและโภชนาการ ที่พอเพียงและถูกสุขลักษณะ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.66 รองลงมา ได้แก่ การจัดตั้ง پایและสัญญาณเตือนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.61 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลผู้วิจัยพบว่าประเด็นที่เกี่ยวกับ สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น และ มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย ทั้งในเรื่องของชีวิต และทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.60 และประเด็นที่เกี่ยวกับ มีจำนวนบุคลากร ด้านการบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว และ จำนวนนักท่องเที่ยวมีความพอดี ไม่แออัด จนเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.59 และประเด็นที่เกี่ยวกับมีมาตรการคอยแนะนำ สถานที่ต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว และมีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ และภาษาที่ใช้สื่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 สำหรับประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวกับมีบริษัทนำเที่ยวที่ได้รับใบอนุญาต ให้พานักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนริมน้ำจันทบูร และมีอุปกรณ์และเครื่องบรรเทา สาธารณภัย หากเกิดกรณีฉุกเฉิน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในประเด็นหลักที่เกี่ยวกับศักยภาพของ แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการจัดการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.56 และ 3.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
ด้านกิจกรรมและกระบวนการ

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านกิจกรรมและกระบวนการ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนมีโอกาสร่วมกิจกรรมที่แสดงถึง การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น สอนภาษาถิ่นจันทบูร ให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น	3.62	0.704	มาก
2. แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมท่องเที่ยว ที่ให้โอกาสนักท่องเที่ยว ได้เข้าร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมวิถีชีวิตของ ชาวบ้าน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การทำขนม โบราณร่วมกับชาวบ้าน การพายเรือเก็บขยะตามริมแม่น้ำ เป็นต้น	3.61	0.730	มาก
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ไม่ทำให้ แหล่งวัฒนธรรม แหล่งธรรมชาติ และสถานที่ทาง ประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรม	3.60	0.798	มาก
4. แหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดวันที่มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า	3.63	0.833	มาก
5. มีการสร้างเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีของ ชุมชนกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องในบริเวณใกล้เคียง	3.56	0.900	มาก
6. กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิด ความเสียหาย เช่น ไม่ทำให้เกิดปริมาณขยะและของเสีย	3.65	0.854	มาก
7. กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนในพื้นที่และไม่ขัดต่อ กฎหมาย ศีลธรรม หรือวัฒนธรรม	3.66	0.867	มาก
รวม	3.62	0.714	มาก

เกณฑ์ในการแปลผล: 1.00–1.80 = เห็นด้วยน้อยที่สุด/ 1.81–2.60 = เห็นด้วยน้อย/ 2.61–3.40 =
เห็นด้วยปานกลาง/ 3.41–4.20 = เห็นด้วยมาก/ 4.21–5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านกิจกรรมและกระบวนการ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านกิจกรรมและกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.62 เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านการจัดการพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านกิจกรรมและกระบวนการอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56–3.66 ทั้งนี้พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนในพื้นที่และไม่ขัดต่อกฎหมายศีลธรรมหรือวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.66 รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสียหาย เช่น ไม่ทำให้เกิดปริมาณขยะและของเสีย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 แหล่งท่องเที่ยวมีการกำหนดวันที่มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า โดยมีค่าเฉลี่ย 3.63 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนมีโอกาสร่วมกิจกรรมที่แสดงถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น สอนภาษาถิ่นจันทบุรีให้แก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ย 3.62 สำหรับประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมท่องเที่ยว ที่ให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้เข้าร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวบ้าน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การทำขนมโบราณร่วมกับชาวบ้าน การพายเรือเก็บขยะตามริมแม่น้ำ เป็นต้น กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ไม่ทำให้แหล่งวัฒนธรรม แหล่งธรรมชาติ และสถานที่ทางประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรม และมีการสร้างเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องในบริเวณใกล้เคียง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในประเด็นหลักที่เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านกิจกรรมและกระบวนการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.61 3.60 และ 3.56

ตารางที่ 4.6: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
ด้านการมีส่วนร่วม

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. การจัดทำประชาพิจารณาระหว่างคนในชุมชนและองค์กร ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.59	0.894	มาก
2. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว	3.70	0.865	มาก
3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร การท่องเที่ยวในชุมชน	3.60	0.904	มาก
4. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานจันทบุรี มีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร	3.60	0.873	มาก
5. มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายในชุมชน	3.70	0.823	มาก
6. ชุมชนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการเปิดเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตชุมชน	3.63	0.848	มาก
รวม	3.64	0.703	มาก

เกณฑ์ในการแปลผล: 1.00–1.80 = เห็นด้วยน้อยที่สุด/ 1.81–2.60 = เห็นด้วยน้อย/ 2.61–3.40 =
เห็นด้วยปานกลาง/ 3.41–4.20 = เห็นด้วยมาก/ 4.21–5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนการมีส่วนร่วมแสดงให้เห็นว่า
ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม
โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.64 เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้าน
การมีส่วนร่วมพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านการมีส่วนร่วม
อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.59–3.70 ทั้งนี้พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
ได้แก่ มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น
มีส่วนร่วมในการวางแผนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70 รองลงมา
ได้แก่ ชุมชนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
และวิถีชีวิตชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.63 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานจันทบุรี มีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี และประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.60 สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดทำประชาพิจารณาระหว่างคนในชุมชนและองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในประเด็นหลักที่เกี่ยวกับศักยภาพการมีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.59

4.4 ผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนริมน้ำจันทบุรีของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

4.4.1 เพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน

4.4.2 อายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน

4.4.3 สถานภาพทางการสมรสที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของ

แหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน

4.4.4 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

แตกต่างกัน

4.4.5 รายได้แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน

4.4.6 อาชีพแตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน

4.4.7 ภูมิลำเนาแตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแตกต่าง

กัน

ตารางที่ 4.7: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งผลต่อ
ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร	เพศ				t	P
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ศักยภาพด้านพื้นที่	3.86	0.395	3.57	3.850	4.529	0.000*
2. ศักยภาพด้านการจัดการ	3.76	0.452	3.39	0.894	5.423	0.000*
3. ศักยภาพด้านกิจกรรมและ กระบวนการ	3.78	0.474	3.42	0.887	5.185	0.000*
4. ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม	3.79	0.466	3.44	0.875	5.073	0.000*

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อ
ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของชุมชนริมน้ำจันทบูรด้านเพศของผู้ตอบ
แบบสอบถามพบว่า ปัจจัยด้านเพศส่งผลต่อศักยภาพด้านพื้นที่ ศักยภาพด้านการจัดการ ศักยภาพ
ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 4.8: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งผลต่อ
ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีผลต่อ การพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชน กรณีศึกษาชุมชน ริมน้ำจันทบูร	อายุ					F	P
	20 ปีหรือต่ำกว่า	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.		
1. ศักยภาพด้านพื้นที่	4.03	3.70	3.69	4.26	4.70	2.744	0.028*
	0.602	0.663	0.638	0.346	.		
2. ศักยภาพด้านการจัดการ	3.69	3.56	3.58	4.35	4.70	3.161	0.014*
	0.744	0.700	0.746	0.363	.		
3. ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ	3.83	3.60	3.53	4.36	4.00	2.984	0.019*
	0.770	0.698	0.744	0.606	.		
4. ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม	3.81	3.62	3.57	4.21	4.50	2.222	0.066*
	0.655	0.693	0.773	0.386	.		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของชุมชนริมน้ำจันทบูร ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ปัจจัยด้านอายุดังกล่าวไม่ส่งผลต่อศักยภาพการมีส่วนร่วม โดยประเด็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \geq 0.05$) และปัจจัยด้านอายุดังกล่าวส่งผลต่อศักยภาพด้านพื้นที่ ศักยภาพด้านการจัดการ ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ โดยทุกประเด็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 4.9: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวชุมชน ทัศนศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร	สถานภาพ				F	P
	โสด	สมรส	หย่าร้าง	หม้าย		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.		
1. ศักยภาพด้านพื้นที่	3.75	3.71	3.77	3.68	0.133	0.941*
	0.745	0.583	0.592	0.665		
2. ศักยภาพด้านการจัดการ	3.52	3.63	3.88	3.88	1.864	0.135*
	0.785	0.631	0.709	1.875		
3. ศักยภาพด้านกิจกรรมและ กระบวนการ	3.63	3.58	3.80	3.89	0.665	0.574*
	0.812	0.609	0.813	0.936		
4. ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม	3.635	3.617	3.83	3.83	0.550	0.648*
	0.773	0.626	0.814	0.933		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของชุมชนริมน้ำจันทบูร ด้านสภาพภาพทางการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพดังกล่าวไม่ส่งผลต่อศักยภาพด้านพื้นที่ ศักยภาพด้านการจัดการ ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \geq 0.05$)

ตารางที่ 4.10: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร	ระดับการศึกษา					F	P
	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ ปวส.	อนุปริญญา/ปวช.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.		
1. ศักยภาพด้านพื้นที่	3.94	3.73	3.62	3.78	3.910	1.920	0.106*
	0.478	0.685	0.695	0.618	0.680		
2. ศักยภาพด้านการ จัดการ	3.87	3.52	3.54	3.61	3.77	1.080	0.366*
	0.506	0.769	0.705	0.699	0.796		
3. ศักยภาพด้านกิจกรรม และกระบวนการ	3.99	3.62	3.55	3.63	3.79	1.354	0.249*
	0.671	0.744	0.686	0.718	0.792		
4. ศักยภาพด้านการมี ส่วนร่วม	3.88	3.55	3.57	3.66	3.88	1.519	0.196*
	0.578	0.734	0.661	0.722	0.751		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของชุมชนริมน้ำจันทบูร ด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาดังกล่าวไม่ส่งผลต่อศักยภาพด้านพื้นที่ศักยภาพด้านการจัดการ ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \geq 0.05$)

ตารางที่ 4.11: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การพัฒนาการ ท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำ จันทบูร	รายได้ต่อเดือน						F	P
	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	15,001–25,000 บาท	25,001–35,000 บาท	35,001 - 45,000 บาท	มากกว่า 45,001 บาท	ไม่มีรายได้		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.		
1. ศักยภาพ ด้านพื้นที่	4.13	3.61	3.86	4.11	4.27	3.77	7.627	0.000*
	0.690	0.675	0.511	0.455	0.575	0.423		
2. ศักยภาพด้าน การจัดการ	4.04	3.47	3.80	4.17	4.11	3.17	10.511	0.000*
	0.671	0.687	0.638	0.533	0.908	0.458		
3. ศักยภาพด้าน กิจกรรมและ กระบวนการ	4.10	3.48	3.86	3.96	4.12	3.40	8.932	0.000*
	0.59	0.695	0.689	0.653	0.752	0.544		
4. ศักยภาพด้าน การมีส่วนร่วม	4.02	3.49	3.86	4.14	4.29	3.44	10.334	0.000*
	0.566	0.686	0.671	0.626	0.558	0.545		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อ
ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของชุมชนริมน้ำจันทบูร ด้านรายได้ต่อเดือน
ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือนดังกล่าวส่งผลต่อศักยภาพด้านพื้นที่
ศักยภาพด้านการจัดการ ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม
โดยทุกประเด็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p < 0.05$)

ตารางที่ 4.12: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มี ผลต่อการ พัฒนาการ ท่องเที่ยว ชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำ จันทบุรี	อาชีพ								F	P
	ข้าราชการ	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	นักเรียน/ นักศึกษา	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	ธุรกิจส่วนตัว	ครู/ อาจารย์	อื่น ๆ		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.		
1. ศักยภาพ ด้านพื้นที่	3.77	3.60	3.64	3.82	4.17	3.93	4.10	4.37	4.093	0.000*
	0.869	0.616	0.630	0.590	0.423	0.733	0.000	0.595		
2. ศักยภาพ ด้านการ จัดการ	3.80	3.52	3.51	3.46	4.43	3.78	4.75	4.05	4.251	0.000*
	0.970	0.626	0.687	0.709	0.463	0.724	0.071	0.957		
3. ศักยภาพ ด้าน กิจกรรม และกระ บวนการ	3.81	3.52	3.51	3.65	4.38	3.83	4.50	4.25	4.570	0.000*
	1.134	0.608	0.711	0.709	0.590	0.692	0.707	0.694		
4. ศักยภาพ ด้านการมี ส่วนร่วม	3.97	3.53	3.53	3.66	4.33	3.83	4.58	4.26	4.671	0.000*
	1.040	0.632	0.700	0.663	0.527	0.689	0.118	0.584		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี ด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ปัจจัยด้านอาชีพดังกล่าวส่งผลต่อศักยภาพด้านพื้นที่ ศักยภาพด้านการจัดการ ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 4.13: การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ด้านภูมิฐานะของผู้ตอบแบบสอบถาม
ที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การพัฒนา การท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชน ริมน้ำจันทบูร	ภูมิฐานะ						F	P
	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก	ภาคใต้		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.		
1. ศักยภาพด้านพื้นที่	3.79	3.81	4.05	2.96	3.90	4.07	23.633	0.000*
	0.774	0.500	0.438	0.911	.	0.269		
2. ศักยภาพด้าน การจัดการ	3.70	3.68	3.77	2.85	3.90	3.86	15.392	0.000*
	0.755	0.572	0.671	0.960	.	0.181		
3. ศักยภาพด้าน กิจกรรมและ กระบวนการ	3.87	3.70	3.87	2.79	4.29	3.94	21.018	0.000*
	0.693	0.573	0.697	0.88	.	0.216		
4. ศักยภาพด้าน การมีส่วนร่วม	3.88	3.71	3.88	2.85	4.00	4.048	19.267	0.000*
	0.696	0.575	0.623	0.892	.	0.209		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของชุมชนริมน้ำจันทบูร ด้านภูมิฐานะของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ปัจจัยด้านภูมิฐานะดังกล่าวส่งผลต่อศักยภาพด้านพื้นที่ ศักยภาพด้านการจัดการ ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$)

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.8 มีอายุ 21–30 ปี ร้อยละ 78.3 สถานภาพสมรส ร้อยละ 51.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 43.8 มีรายได้ต่อเดือน 15,001–25,000 บาท ร้อยละ 65.5 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 47.8 และมีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคกลาง ร้อยละ 66.8

5.1.2 ผลการวิจัยพฤติกรรมการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาครั้งแรก ร้อยละ 77.3 เคยมาเป็นครั้งแรก ร้อยละ 72.0 เดินทางมาเพื่อท่องเที่ยว ร้อยละ 69.8 มาท่องเที่ยวแบบไปเช้า–เย็นกลับ ร้อยละ 50.5 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวอยู่ที่ 1,001–2,500 บาท ร้อยละ 59.8 มักเดินทางมากับครอบครัว/ญาติ ร้อยละ 52.0 มีจำนวนสมาชิกที่เดินทางด้วย 3 คน ร้อยละ 42.5 และการค้นคว้าข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจาก Facebook ร้อยละ 69.8

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) เมื่อพิจารณาปัจจัยรายด้าน ศักยภาพด้านพื้นที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) และมีรายชื่อเรื่อง

สิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี มีความสมบูรณ์ ไม่เสื่อมโทรม เช่น บ้านหลวงราชไมตรียังคงโครงสร้างแบบโบราณให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เป็นต้น ($\bar{x} = 3.90$) ส่วนปัจจัยรายด้านอื่นอยู่ในระดับมากทั้งหมดเรียงตามลำดับ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) โดยมีรายชื่อเรื่องมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน ($\bar{x} = 3.70$) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านกิจกรรมและกระบวนการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) มีรายชื่อเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนในพื้นที่และไม่ขัดต่อกฎหมายศีลธรรมหรือวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.66$) และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านการจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$) มีรายชื่อเรื่องมีการจัดการด้านอาหารและโภชนาการที่พอเพียงและถูกสุขลักษณะ ($\bar{x} = 3.66$)

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างด้านปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์ต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

5.1.4.1 เพศที่ต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p < 0.05$)

5.1.4.2 อายุที่ต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \geq 0.05$) และ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ โดยทุกประเด็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$)

5.1.4.3 สถานภาพทางการสมรสที่ต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \geq 0.05$)

5.1.4.4 ระดับการศึกษาที่ต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \geq 0.05$)

5.1.4.5 รายได้ต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p < 0.05$)

5.1.4.6 อาชีพต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นแตกต่างกัน

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$)

5.1.4.7 ภูมิลำเนาแตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วม โดยทุกประเด็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$)

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 ผลการทดสอบสมมติฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ รายได้ต่อเดือน อาชีพ ภูมิลำเนาที่ต่างกัน พบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ต่างกันมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ริมน้ำจันทบูรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา มโนธรรมรักษา (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจ มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา ตลาดน้ำอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ลักษณะด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันในด้าน อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นนักเรียน นักศึกษา มีแรงจูงใจในการเรียนรู้อารยธรรมไทย และสนใจกิจกรรมต่าง ๆ ผนวกกับด้านทรัพยากรท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีหลากหลายและน่าสนใจ เป็นผลดีต่อนักท่องเที่ยววัยรุ่นเนื่องจากมีลักษณะนิสัยที่มีความเบื่อง่ายและประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ซึ่งเป็นผลดีแก่ชุมชนริมน้ำจันทบูรเช่นเดียวกัน เพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ ส่งผลให้ชุมชนริมน้ำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยววัยรุ่นสนใจมาก

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับที่มาก โดยสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของ จารุจน์ กลิ่นดีป्ली (2541) กล่าวว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการดูแลอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ มีการศึกษาด้านการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดหลักการไว้เพื่อป้องกันความเสียหายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภรณ์ธนกลัย เตียไพบูลย์ (2556) เรื่อง ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน บ้านหวนอนวัด ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินศักยภาพจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ด้านพื้นที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย (2559) เรื่อง ศักยภาพและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลำปางหลวงโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย และชุมชนต้องการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะกิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตชุมชนยังคงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนซึ่งเป็นผลดีแก่ชุมชนริมน้ำจันทบุรี เนื่องจากช่วยให้มีการผลักดันและกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนริมน้ำจันทบุรีในการรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต

5.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยศักยภาพของแหล่งชุมชนที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี สามารถนำผลการค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในทางได้ ดังนี้

5.3.1 ศักยภาพด้านพื้นที่ จากการค้นคว้าพบว่า สิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี มีความสมบูรณ์ ไม่เสื่อมโทรม เช่น บ้านหลวงราชไมตรียังคงโครงสร้างแบบโบราณให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เป็นต้น ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ และทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกต้องการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้นจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ให้รู้สึกภูมิใจกับประวัติศาสตร์ของไทย และจัดสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสวยงามเตรียมพร้อมรับการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ รวมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกในความรับผิดชอบด้านการดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวและบริเวณพื้นที่การท่องเที่ยวให้มีความสะอาดอยู่เสมอ เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยร่วมมือกับชุมชนจัดทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ถึงแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจในพื้นที่

5.3.2 ศักยภาพด้านการจัดการ จากการศึกษาพบว่า มีการจัดการด้านอาหารและโภชนาการ ที่พอเพียงและถูกสุขลักษณะ ควรส่งเสริมให้มีการผ่านมาตรฐานรองรับ การตรวจสอบความสะอาดเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานของตนเองให้ดียิ่งๆขึ้นไป จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นและมั่นใจและเกิดการบอกต่อเพื่อสร้างฐานลูกค้าให้เพิ่มขึ้นได้ในอนาคตอีกด้วย เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับชุมชน สร้างมาตรฐานร้านอาหารและมอเบตราสัญลักษณ์เพื่อสร้างความมั่นใจกับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาใช้บริการ

5.3.3 ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนในพื้นที่และไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมหรือวัฒนธรรม ควรให้ความสำคัญกับทุกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจะต้องเกิดประโยชน์

กับประชาชนในท้องถิ่นจึงจะเกิดความยั่งยืนได้ เช่น มีการจัดเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปดูแลความเรียบร้อย อาจจะมีทั้งเข้าไปเป็นช่วงเวลาหรือแฝงตัวไปกับนักท่องเที่ยว

5.3.4 ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม จากการศึกษาพบว่า มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน และมีมิตรไมตรีที่ยิ้มแย้มแจ่มใสของคนในชุมชนที่ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งในมิติการใช้รถใช้ถนนหรือความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากมิจฉาชีพที่อาศัยจังหวะเพื่อก่อเหตุในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นต้องร่วมมือกันช่วยเหลือและใช้ถนนร่วมกันอย่างปลอดภัย เช่น หน่วยงานภาครัฐร่วมมือกับชุมชนวางแผนและจัดแผนที่เส้นทางท่องเที่ยว

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

5.4.1 ในการค้นคว้าครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

5.4.2 ในการค้นคว้าครั้งต่อไปควรค้นคว้าเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวได้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

5.4.3 การค้นคว้าครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูรและเป็นการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *คู่มือการพัฒนาและประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว*. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กิตติยา มโนธรรมรักษา. (2559). *การศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจมีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา ตลาดน้ำอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2554). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2559). *ศักยภาพและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง*. สืบค้นจาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/social_crru/article/view/80353.
- จักรกฤษณ์ เรืองเวช. (2550). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดชลบุรี*. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 3(1), 67-80.
- จารุณี กลิ่นดีปี่. (2541). *การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: อุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี*. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชวัลนุช อุทยาน. (2551). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. สืบค้นจาก <https://touristbehaviour.wordpress.com/1/>.
- ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ย่านท่าหลวง. (2562). สืบค้นจาก https://paiduaykan.com/76_province/east/chanthaburi/taluang.html.
- โอสิต ปันเปี่ยมรัมย์. (2553). *ทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ธนพล จันทรเรืองฤทธิ์. (2561). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธันวพล จันทรจัน. (2560). *ภาพลักษณ์และค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬาแบรนด์เนมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

บ้านพักหลวงราชไมตรี. (2562). สืบค้นจาก <http://www.baanluangrajamaitri.com/2016/12/3-house/>.

บ้านพักหลวงราชไมตรี ส่วนจัดแสดงเศษภาชนะดินเผา. (2561). สืบค้นจาก <https://www.chanjeed.com/2017/baanluangrajamaitri-chanthaburi/>.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.

บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2550). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ยูแออนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย.

ประเพณีลอยกระทงชุมชนริมน้ำจันทบูร. (2562). สืบค้นจาก <https://www.thailandexhibition.com/>.

ภัทรธนกัลย์ เตียไพบูลย์. (2556). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน บ้านห้วยอนวัด ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

รู้จักการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT). (2563). สืบค้นจาก <https://cbtyouth.wordpress.com/cbt-youth/cbt/>.

วรรณวิมล ภู่นาค. (2558). ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน:กรณีศึกษาตลาดน้ำ อัมพวา. *Academic Services Journal Prince of Songkla University*, 26(1), 63-74.

คันสนีย์ วุฒยาภาธีรกุล. (2551). มาตรฐานการท่องเที่ยวยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: กระทรวงท่องเที่ยวกีฬา.

ศุภลักษณ์ อัครางกูร. (2555). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: คลังนานาวิทยา.

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. (2550). คู่มือเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

Chanthaburi in love.. หลงเสน่ห์จันทบุรี สวรรค์ร้อยพันผลไม้ [Travel Planet Xperiences]. (2558). สืบค้นจาก <https://th.readme.me/p/1075>.

Buckley, R. C. (1994). A framework for ecotourism. *Annals of Tourism Research*, 21(3), 661-665.

Cronbach, L. J. (1972). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collions.

McIntosh, R. W., & Goeldner, C. R. (1986). *Tourism principles, practices, Philosophiers*. New York: Willey.

Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper and Row.

**BANGKOK
UNIVERSITY**
THE CREATIVE UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร ตำบลวัดใหม่
อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการค้นคว้าอิสระ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ซึ่งข้อมูลในการตอบแบบสอบถามนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ และข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น และขอขอบคุณที่ให้
ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามดังกล่าว

นางสาวสุพรรณษา อินสี
ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดในแต่ละคำถาม

1. เพศ

☐ 1) ชาย

☐ 2) หญิง

2. อายุ

☐ 1) 20 ปีหรือต่ำกว่า

☐ 2) 21–30 ปี

☐ 3) 31–40 ปี

☐ 4) 41–50 ปี

☐ 5) มากกว่า 50 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

☐ 1) โสด

☐ 2) สมรส

☐ 3) หย่าร้าง

☐ 4) หม้าย

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ 1) มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ 2) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.

☐ 3) รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ

☐ 4) พนักงานบริษัท

☐ 5) รับจ้างทั่วไป/ งานอิสระ

☐ 6) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้ต่อเดือน

☐ 1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท

☐ 2) 15,001–25,000 บาท

☐ 3) 25,001–30,000 บาท

☐ 4) 35,001–40,000 บาท

☐ 5) มากกว่า 45,001 บาทขึ้นไป

☐ 6) ไม่มีรายได้

6. อาชีพ

☐ 1) ข้าราชการ

☐ 2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ 3) พนักงานบริษัทเอกชน

☐ 4) นักเรียน/ นักศึกษา

☐ 5) แม่บ้าน

☐ 6) ธุรกิจส่วนตัว

☐ 7) ครู/ อาจารย์

☐ 8) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. ภูมิลำเนา

☐ 1) ภาคเหนือ

☐ 2) ภาคกลาง

☐ 3) ภาคตะวันออก

☐ 4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

☐ 5) ภาคตะวันตก

☐ 6) ภาคใต้

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดในแต่ละคำถาม

8. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนริมน้ำจันทบูรครั้งแรกหรือไม่

☐ 1) ใช่

☐ 2) ไม่ใช่

9. ท่านเคยเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนริมน้ำจันทบูรมาแล้วกี่ครั้ง

☐ 1) ครั้งแรก

☐ 2) 2 ครั้ง

☐ 3) 3 ครั้ง

☐ 4) 4 ครั้ง

☐ 5) มากกว่า 4 ครั้ง

10. ท่านเดินทางมาชุมชนริมน้ำจันทบูรด้วยจุดประสงค์ใด

☐ 1) พักผ่อน

☐ 2) เยี่ยมญาติ/ เพื่อน

☐ 3) ท่องเที่ยว

☐ 4) ติดต่อธุรกิจ

☐ 5) ทัศนศึกษา

☐ 6) ประชุม/ สัมมนา

☐ 7) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

11. ระยะเวลาในการพักอยู่ที่ชุมชนริมน้ำจันทบูร

☐ 1) ไปเช้า-เย็นกลับ

☐ 2) 2-3 วัน

☐ 3) 4-5 วัน

☐ 4) มากกว่า 5 วัน

12. ค่าใช้จ่ายที่ท่านคาดว่าจะใช้ตลอดระยะเวลาการท่องเที่ยว

☐ 1) 1,000 บาทหรือต่ำกว่า

☐ 2) 1,001-2,500 บาท

☐ 3) 2,501-4,000 บาท

☐ 4) มากกว่า 4,001 บาท

13. ท่านเดินทางมากับใคร

☐ 1) คนเดียว

☐ 2) ครอบครัว/ ญาติ

☐ 3) คู่รัก

☐ 4) เพื่อน

☐ 5) ที่ทำงาน

☐ 6) สถาบันการศึกษา

14. จำนวนสมาชิกที่เดินทางมากับท่าน มีจำนวนเท่าใด (รวมตัวท่านด้วย)

☐ 1) 1 คน

☐ 2) 2 คน

☐ 3) 3 คน

☐ 4) 4 คน

☐ 5) มากกว่า 4 คน

15. ท่านคิดว่าข้อมูลการท่องเที่ยวครั้งนี้อย่างไร

☐ 1) คำบอกเล่าของผู้อื่น	☐ 2) บริษัทนำเที่ยว
☐ 3) หนังสือแนะนำการท่องเที่ยว	☐ 4) หนังสือพิมพ์
☐ 5) โฆษณาจากโทรทัศน์	☐ 6) วิทยุ
☐ 7) Facebook	☐ 8) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 3 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง (☐) ที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดในแต่ละคำถาม โดยมีความหมายหรือข้อบ่งชี้ในการเลือกดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง ท่าน เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ศักยภาพด้านพื้นที่					
1) สิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร มีความสมบูรณ์ ไม่เสื่อมโทรม เช่น บ้านหลวงราชไมตรียังคงโครงสร้างแบบโบราณ ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เป็นต้น					
2) จิตกรรมฝาผนังบนกำแพง ที่วาดลวดลายต่าง ๆ มีความสมบูรณ์ชัดเจนและสื่อถึงประเพณีท้องถิ่น					
3) ชุมชนริมน้ำจันทบูรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น					
4) ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณี ที่สามารถสืบค้นได้ เช่น ชุมชนริมน้ำจันทบูรเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการค้าในสมัยรัชกาลที่ 5					
5) ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีคุณค่าทางการศึกษา ประวัติศาสตร์และแสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชนอย่างแท้จริง					
6) แม่น้ำจันทบูรมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติตลอดแนวชุมชน					

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ศักยภาพด้านพื้นที่					
7) มีความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเส้นทางเป็นถนนคอนกรีต					
8) ชุมชนริมน้ำจันทบูรตั้งอยู่ไม่ไกลจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยว เช่น ตลาดน้ำพุ					
9) ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีความสามารถในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล					
10) ชุมชนริมน้ำจันทบูรมีสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างต่อเนื่อง					
ศักยภาพด้านการจัดการ					
1) จำนวนนักท่องเที่ยวมีความพอดี ไม่แออัดจนเกินไป					
2) มีมัคคุเทศก์คอยแนะนำสถานที่ต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว					
3) มีบริษัทนำเที่ยวที่ได้รับใบอนุญาตให้พานักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนริมน้ำจันทบูร					
4) มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ และภาษาที่ใช้สื่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ					
5) มีการจัดการด้านอาหารและโภชนาการ ที่พอเพียง และถูกสุขลักษณะ					
6) มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น					
7) มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย ทั้งในเรื่องของชีวิตและทรัพย์สิน					

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8) มีอุปกรณ์และเครื่องบรรเทาสาธารณภัยหากเกิดกรณีฉุกเฉิน					
9) มีจำนวนบุคลากรด้านการบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว					
10) มีการจัดตั้งป้ายและสัญญาณเตือนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม					
ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ					
1) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนมีโอกาสร่วมกิจกรรมที่แสดงถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น สอนภาษาถิ่นจันทบุรีให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น					
2) แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้เข้าร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวบ้าน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การทำขนมโบราณร่วมกับชาวบ้าน การพายเรือเก็บขยะตามริมแม่น้ำ เป็นต้น					
3) กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ไม่ทำให้แหล่งวัฒนธรรม แหล่งธรรมชาติ และสถานที่ทางประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรม					
4) แหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดวันที่มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า					
5) มีการสร้างเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องในบริเวณใกล้เคียง					
6) กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสียหาย เช่น ไม่ทำให้เกิดปริมาณขยะและของเสีย					

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
7) กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนในพื้นที่และ ไม่ขัดต่อกฎหมายศีลธรรมหรือวัฒนธรรม					
ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม					
1) มีการจัดทำประชาพิจารณาระหว่างคนในชุมชน และองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว					
2) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผน ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว					
3) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน					
4) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงาน จันทบุรี มีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวและ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร					
5) มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่นภายในชุมชน					
6) ชุมชนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมใน การเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และ วิถีชีวิตชุมชน					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

****ขอบคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้****

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

สุพรรณษา อินสี

อีเมล

Suhansa.inse@bumail.net

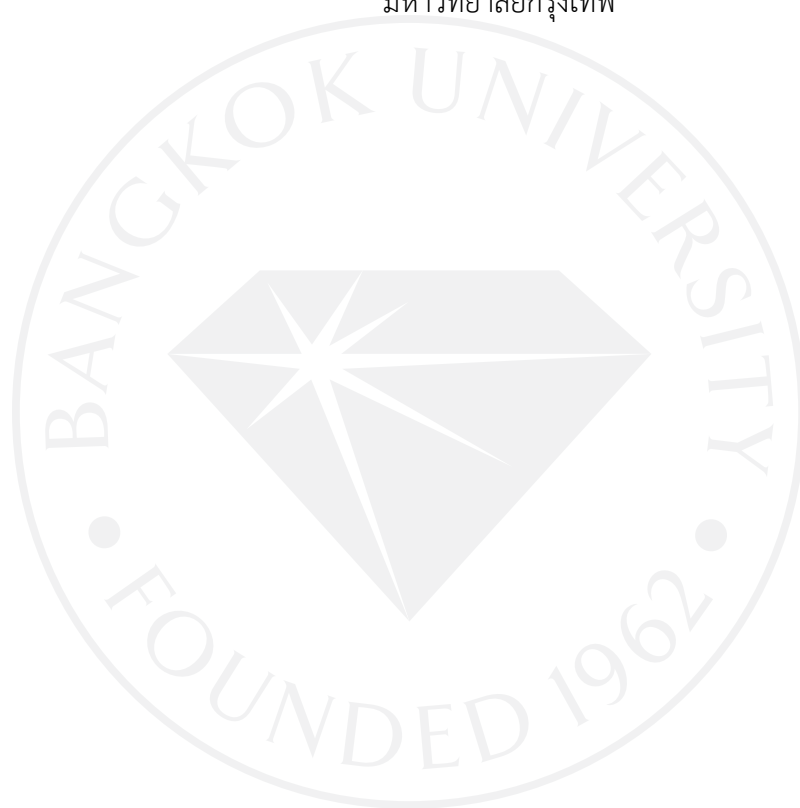
ประวัติการศึกษา

ปีการศึกษา 2559

คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว

สาขาวิชาการจัดการธุรกิจสายการบิน

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) สุทธษา อินสี อยู่บ้านเลขที่ 38
ซอย ถนน ตำบล/แขวง สี่พยา
อำเภอ/เขต ท่าใหม่ จังหวัด จันทบุรี รหัสไปรษณีย์ 22120
เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว 7610500022

ระดับปริญญา ☐ ตรี ☒ โท ☐ เอก

หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
คณะ มนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “**ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ**” ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 9/1 หมู่ 5 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัด
ปทุมธานี 12120 ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “**ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ**” อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์
หัวข้อ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนริมบึงจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(ต่อไปนี้จะเรียกว่า “**สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์**”)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มี
กำหนดระยะเวลา ในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อ
สาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา งาน ให้ประโยชน์ในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้
สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการกระทำอื่นใดใน
ลักษณะทำนองเดียวกัน

ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิมีวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้
อนุญาตให้ใช้สิทธิ เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ของผู้
อนุญาตให้ใช้สิทธิตลอดไป โดยข้าพเจ้าในฐานะผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทำ
การจัดเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวของข้าพเจ้าได้

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาสิทธิในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่นๆ เกี่ยวกับสิทธิ อันเป็นเหตุให้ผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณาได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหายต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ และเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ

[Redacted Signature]

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ

(สุธรรมา อิบสี)

ลงชื่อ

[Redacted Signature]

ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ

(ดร.อภิญญา จุลพิสิฐ)

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและพื้นที่การเรียนรู้

ลงชื่อ

[Redacted Signature]

พยาน

(ดร.ชุติน แก้วนพรัตน์)

ผู้อำนวยการหลักสูตร/ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ลงชื่อ

[Redacted Signature]

พยาน

(อาจารย์วิรัตน์ รัตตากร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย